Sisäministeriö LAUSUNTO SM2021-00132

MMO Montin Sanna(SM) 06.04.2021

Viite
U 34/2016 vp

Asia
OSA; perustuslakivaliokunnan kuuleminen 7.4.2021 klo 9.30; U 34/2016 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (menettelyasetus)

UJ 40/2020 vp. Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta (menettelyasetus)

Euroopan komissio antoi 23.9.2020 antamansa kokonaisvaltaisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistamista koskevan tiedonannon liitteenä muutetun ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta (menettelyasetus) (COM(2020) 611 final 23.9.2020), jolla muutettiin komission vuonna 2016 antamaa ehdotusta (KOM(2016) 467 lopullinen).

Lausunnossa arvioidaan keskeisiä ehdotuksia erityisesti perustuslain perusoikeussääntelyn ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa. Valtioneuvoston kanta alla esitellyistä ehdotuksista on ilmaistu tiivistetysti ko. kohdassa.

Ehdotuksen tavoitteet

Nyt ehdotetuilla muutoksilla komissio pyrkii ennen kaikkea saumattomaan prosessiin ulkorajan ylityksen jälkeen linkittämällä turvapaikkamenettelyn ja paluumenettelyn tiiviimmin toisiinsa. Muutosehdotusten tarkoitus on tehostaa erityisesti sellaisten unionin ulkorajoilla tehtyjen turvapaikkahakemusten käsittelyä, joiden perusteella todennäköisyys saada kansainvälistä suojelua on vähäinen. Perusteettomien hakemusten nopea tutkinta ja kielteisen päätöksen saaneiden nopea ohjaaminen paluuprosessiin mahdollistaa toisaalta sen, että suojelua tarvitseville voidaan sitä myös nopeasti myöntää. Jos hakemus käsitellään rajamenettelyssä, hakija pysyisi esityksen mukaan koko menettelyn ajan ulkorajalla, sen läheisyydessä tai kauttakulkualueella. Näin ollen ehdotetulla muutoksella on merkitystä myös Schengenin vapaan liikkuvuuden alueella tapahtuvan turvapaikanhakijoiden luvattoman edelleen liikkumisen torjunnan kannalta.

Keskeisten muutosehdotusten perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi

Rajamenettely

Rajamenettelyn perusperiaate komission ehdotuksessa on sama kuin voimassa olevassa menettelydirektiivissä ja vuoden 2016 asetusehdotuksessa. Rajamenettelyssä voidaan seulonnan jälkeen tutkia hakemus, jonka hakija on tehnyt unionin ulkorajalla silloin, jos hakemus voidaan jättää tutkimatta tai tutkia nopeutetussa

menettelyssä[1] eli toisin sanoen hakemus, jonka perusteella hakijalle ei todennäköisesti tulla myöntämään kansainvälistä suojelua edellyttäen, että hakijalla ei ole edellytyksiä maahantulolle Schengenin rajasäännöstön mukaisesti. Uutena asiana komissio ehdottaa nyt, että jäsenvaltioille asetetaan velvoite tutkia hakemus rajamenettelyssä kolmessa tilanteessa:

(a) jos hakija tulee alkuperämaasta, jonka kansalaisille (tai pysyvälle asukkaalle, jos on kyse kansalaisuudettomasta henkilöstä) myönnetään EU:ssa keskimäärin kansainvälistä suojelua alle 20 % tapauksista (tämä olisi komission ehdotuksen mukaan myös uusi peruste nopeutetulle menettelylle),

(b) hakijan voidaan katsoa olevan uhka kansalliselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle, tai

(c) hakija erehdyttää viranomaisia esim. esittämällä väärää tietoa tai asiakirjoja taikka jättämällä kertomatta olennaisen seikan (pakollinen rajamenettely).

Komissio on pyrkinyt määrittelemään pakolliseen rajamenettelyyn mahdollisimman objektiiviset perusteet, joiden soveltaminen käytännössä olisi helpompaa ja nopeampaa niillä tiedoilla, jotka seulonnassa jo saadaan.

Sitä, että menettely, jossa hakemus tutkitaan, määräytyy hakijan kansalaisuuden tai entisen pysyvän asuinmaan perusteella, tulee tarkastella erityisesti perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussääntelyn kannalta. Jotta henkilöitä voitaisiin hyväksyttävästi asettaa eri asemaan näiden alkuperämaan perusteella, tulee tällaisella kohtelulla olla hyväksyttävä tavoite ja sääntelyn tulee olla oikeasuhtaista (aidosti tavoitteeseen sopivaa ja välttämätöntä), täsmällistä ja tarkkarajaista. Ehdotuksella on tarkoitus tehostaa suojelun antamista niille, joilla on siihen perusteita, ja toisaalta ohjata kielteisen päätöksen saaneet välittömästi paluuprosessiin. Olennaista yksilön kannalta on, että rajamenettelyn soveltamisella ei evätä keneltäkään oikeutta hakea kansainvälistä suojelua tai saada hakemustaan käsiteltyä. Rajamenettelyssäkin on taattava hakemusten yksilöllinen, perusteellinen ja oikeudenmukainen tutkiminen sekä noudatettava kaikkia asetuksessa säädettyjä perusperiaatteita ja menettelyllisiä takeita. Lisäksi menettelyn soveltaminen on lopetettava välittömästi, jos viranomainen huomaa, että hakemusta ei voida käsitellä nopeutetussa menettelyssä tai jättää tutkimatta. Tällöin hakija on päästettävä maahan ja hänen hakemuksensa tutkintaa jatketaan normaalissa menettelyssä. Sääntelyn tavoitteita ja hyväksyttävyyttä arvioidaan tarkemmin vielä ehdotuksen jatkokäsittelyssä.

Komission ehdotuksen mukaan hakijaa ei päästetä maahan, jos hänen hakemuksensa tutkitaan rajamenettelyssä. Hakija on kuitenkin jäsenvaltion alueella ja sen lainkäytön piirissä, mutta oikeudellisesti häntä ei ole päästetty maahan. Hakija pidetään ehdotuksen mukaan rajalla tai sen läheisyydessä menettelyn ajan ja tarkoituksena on, että hän ei saa vapaasti liikkua jäsenvaltion alueella haluamallaan tavalla. Tämä on keskeinen tekijä, joka erottaa rajamenettelyn muista turvapaikka- ja paluumenettelyistä, ja on siksi myös ehdotuksen perustuslaillisen arvioinnin kannalta olennainen kysymys. Komissio ei ehdota säädettäväksi liikkumisen rajoittamisen keinoista erikseen rajamenettelyn osalta, vaan jättää asian kansallisesti päätettäväksi turvaamistoimia koskevan voimassa olevan EU-lainsäädännön puitteissa. Säilöönoton suhteen kaikki vastaanottodirektiivissä ja paluudirektiivissä mainitut edellytykset ja takeet tulee huomioida myös rajamenettelyssä. Hakija voidaan ottaa säilöön rajamenettelyn ajaksi, jos kunkin tapauksen yksilöllisen

[1] **Hakemuksen tutkimatta jättäminen**: Hakemusta ei tiettyjen edellytysten täyttyessä tutkita aineellisesti (esim. joku maa katsotaan hakijalle ensimmäiseksi turvapaikkamaaksi, jossa hän on saanut kansainvälistä suojelua). Määrittävä viranomainen (Maahanmuuttovirasto Suomessa) tekee kuitenkin aina kaikkien säädettyjen perusperiaatteiden ja takeiden mukaisesti alustavan arvion siitä, onko hakemuksessa perusteita tutkinnan jatkamiselle ja hakijaa kuullaan tässä vaiheessa. Perusperiaate on, että hakijalla ei ole automaattista oikeutta jäädä jäsenvaltioon odottamaan mahdollisen valitusmenettelyn lopputulosta. Hänellä on kuitenkin oikeus hakea tuomioistuimelta muutosta tähän oikeuteen ja jäädä odottamaan, kunnes tuomioistuin on tehnyt päätöksen hänen oikeudestaan jäädä odottamaan varsinaisen valitusmenettelyn lopputulosta (täytäntöönpanokielto).

Hakemuksen tutkiminen nopeutetussa menettelyssä: Määrittävän viranomaisen on huomioiden säädetyt perusperiaatteet ja takeet nopeutettava kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteiden tutkintaa tietyissä tapauksissa. Hakemus tulee tutkia määritellyssä lyhyessä määräajassa. Nopeutetussa menettelyssä tehtyjen päätösten osalta hakijalla ei ole automaattista oikeutta jäädä jäsenvaltioon odottamaan mahdollisen valitusmenettelyn lopputulosta. Hänellä on kuitenkin oikeus hakea tuomioistuimelta täytäntöönpanon kieltämistä.

arvioinnin perusteella tämä olisi välttämätöntä eikä lievempiä vaihtoehtoisia keinoja voitaisi soveltaa tehokkaasti.

Ehdotettua sääntelyä on liikkumisen rajoittamisen osalta tarkasteltava ottaen huomioon perustuslain 9 § ja vapaudenmenetyksen osalta perustuslain 7 §. Perustuslakivaliokunta on aiemmissa kannanotoissaan katsonut, että säilöönottoa on pidettävä perustuslain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuna vapaudenmenetyksenä (PeVL 20/1998 vp, PeVL 45/2014 vp), kun taas esimerkiksi lievempi turvaamistoimi, kuten asumisvelvollisuus merkitsee perustuslain 9 §:ssä turvatun liikkumisvapauden rajoitusta (PeVL 48/2016 vp). Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että liikkumisvapauden ja henkilökohtaisen vapauden rajoitusten tulee olla kussakin yksittäistapauksessa paitsi välttämättömiä, myös oikeassa suhteessa saavutettavaan tavoitteeseen nähden. Säilöönotto on joka tapauksessa viimesijainen toimenpide, joka tulee kyseeseen vain, jos muut turvaamistoimet katsotaan yksilöllisen arvioinnin perusteella riittämättömiksi.

Myös yksintulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden ja alle 12-vuotiaiden alaikäisten ja heidän perheenjäsentensä kohdalla rajamenettelyä voidaan soveltaa, mutta vain siinä tilanteessa, jos heidän katsotaan olevan uhka kansalliselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle. Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3 artiklan mukaan kaikissa toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Yleissopimuksen 37 artiklan mukaan lapsen vapaudenriistoon saadaan turvautua vasta viimeisenä ja mahdollisimman lyhytaikaisena keinona. Huomioitavaa on, että vastaanotto-olosuhteilta vaaditaan alaikäisten hakijoiden kohdalla enemmän, joten rajamenettelyn soveltamisessa tulee huomioida myös tämä. Jos vaadittavia olosuhteita ei pystytä rajalla tai sen läheisyydessä järjestämään, ei rajamenettelyä voida soveltaa. Myös turvaamistoimien käyttäminen edellyttää yksilöllistä harkintaa, jossa tulee huomioida täysimääräisesti lapsen etu.

Valtioneuvosto toteaa, että rajamenettely nähdään EU-tasolla merkityksellisenä, kun pyritään perusteettomien turvapaikkahakemusten tehokkaampaan ja yhdenmukaisempaan käsittelyyn heti ulkorajan ylityksen jälkeen ja saumattomaan palautusmenettelyyn kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kohdalla. Rajamenettelyn oikeudellisista perusteista ja reunaehdoista tarvitaan kuitenkin vielä lisäselvitystä EU-tasolla. On varmistuttava, että riittävistä oikeusturvatakeista huolehditaan. Valtioneuvosto painottaa, että säilöön ottaminen tai muiden turvaamistoimien käyttäminen edellyttää rajamenettelyn yhteydessäkin, että se on välttämätöntä tapauksen yksilöllisen arvioinnin perusteella eikä lievempiä vaihtoehtoisia keinoja voitaisi soveltaa tehokkaasti. Sääntelyn hyväksyttävyyttä perustuslain 7 ja 9 §:n kannalta tarkastellaan vielä esityksen jatkokäsittelyssä. Koska liikkumisen rajoittamisesta rajamenettelyssä ei ehdoteta säädettäväksi erikseen EU-tasolla, tärkeäksi nousee oikeasuhtaisten ja toimivien kansallisten käytäntöjen löytäminen, jotta rajamenettely voidaan käytännössä toteuttaa siten, että säilöönotto pysyy viimesijaisena turvaamistoimena.

Oikeussuoja

Ehdotuksen mukaan rajamenettelyn tulee kestoltaan olla mahdollisimman lyhyt, kuitenkin niin, että täydellinen ja oikeudenmukainen perusteiden tutkinta voitaisiin suorittaa noudattaen kaikkia menettelyn sääntöjä sekä takeita (hakemusten yksilöllinen käsittely, haavoittuvien ryhmien tilanteen huomioiminen, oikeudellisen avun saaminen, tulkkaus, palauttamiskielto ja valitusmahdollisuus) ja kunnioittaen hakijoiden oikeuksia täysimääräisesti. Enimmillään rajamenettely saisi kestää 12 viikkoa ja tämä sisältäisi myös valitusvaiheen. Jos asiaa ei saataisi käsiteltyä säädetyssä 12 viikossa, tulisi hakija tämän jälkeen päästää maahan, ellei voida soveltaa paluun toteuttamista varten paluurajamenettelyä, josta komissio ehdottaa nyt säädettävän menettelyasetuksessa aiemman paluudirektiiviin liittyvän ehdotuksensa sijasta. Paluurajamenettelyn soveltaminen alkaisi siitä hetkestä, kun hakijalla ei olisi enää oikeutta jäädä maahan, eli esimerkiksi tilanteessa, jossa kielteiseen turvapaikkapäätökseen on haettu muutosta, eikä valitustuomioistuin ole kieltänyt päätöksen täytäntöönpanoa. Myös paluurajamenettely voisi enimmillään kestää 12 viikkoa.

Rajamenettelyn yhteydessä myös tuomioistuimen päätöksenteolle tulisi siis kansallisesti asettaa määräaika, kun menettelylle säädetty 12 viikon aika jaettaisiin turvapaikkamenettelyn ja valitusvaiheen välillä. Aikaan tulisi sisältyä myös valituksen tekemiselle annettava aika. Komissio ehdottaa rajamenettelyn osalta myös

muita muutoksia oikeussuojakeinoihin, koska hakijalla ei olisi ehdotuksen mukaan oikeutta valittaa rajamenettelyssä tehdystä päätöksestä pidemmälle kuin ensimmäisen asteen tuomioistuimeen.

Perustuslain 21 §:n 1 momentissa turvatun oikeuden toteutumiseksi, henkilölle tulee tarjota riittävä aika valituksen laatimiselle. Muutoksenhakuajan riittävyys on edellytyksenä sille, että jokaisella on mahdollisuus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi. (Mm. PeVL 34/2016 vp ja PeVL 24/2016 vp)

Koska turvapaikka-asiaa käsiteltäessä hakijalla on korostunut oikeusturvan tarve (vrt. PeVL 24/2016 vp), ei perustuslain 21 § huomioiden tuomioistuimelle tulisi lähtökohtaisesti asettaa määräaikaa valitusasian käsittelylle, ja jos tällaisia määräaikoja asetettaisiin, niiden tulisi hakijan oikeusturvan varmistamiseksi lähtökohtaisesti olla joko tavoitteelliset tai muuten sillä tavoin joustavat, että erityisistä/painavista syistä ne voidaan ylittää. Huomioiden rajamenettelyn luonteen nopeana menettelynä, jonka aikana hakijoiden liikkumista käytännössä rajataan, tuomioistuimille asetettavalle määräajalle voidaan esittää perusteita. Toisaalta määräajan asettaminen ei kuitenkaan saa vaarantaa hakijan oikeusturvaa, vaan esimerkiksi asian monimutkaisuuden tai siihen liittyvien näyttökysymysten vaikeuden vuoksi henkilön valitus tulee voida ratkaista myös määräajan ylittyessä. Myös yksilöllisen ja laadukkaan oikeusavun merkitys korostuu sekä hallintomenettelyssä että valitusvaiheessa. Hakijan oikeusturvan kannalta on huomioitava, että hänet on päästettävä maahan hakemuksen tai valituksen käsittelyn jatkamiseksi, jos käsittelyä ei saada päätökseen 12 viikon kuluessa tai jos menettelyn yhteydessä huomataan, että edellytyksiä hakemuksen käsittelylle nopeutetussa menettelyssä tai tutkimatta jättämiselle ei ole. Valitusvaiheessa maahan päästäminen 12 viikon määräajan umpeutuessa tulee käytännössä merkitykselliseksi vain siinä tilanteessa, jos tuomioistuin on antanut päätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä. Muutoin henkilö siirtyy paluurajamenettelyyn, jos hänellä ei ole enää oikeutta jäädä jäsenvaltioon ja tällöin alkaa paluurajamenettelyn määräaika.

Perustuslain oikeusturvaa koskevan 21 §:n esitöissä (HE 309/1993 vp) todetaan, että muutoksenhakuoikeudesta ei ole estettä säätää vähäisiä poikkeuksia, kunhan poikkeukset eivät muuta pääsääntöä eivätkä vaaranna yksilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Jatkomuutoksenhakuoikeutta on katsottu voitavan rajoittaa oikeudellisesti yksinkertaisissa asioissa, joissa ei ole merkittävää oikeussuojan tarvetta ja joissa edeltävät oikeussuojakeinot ovat riittävät. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan PeVL 11/2009 vp ja 23/2013 vp (opiskelijaksi ottamista, opiskeluoikeuden menettämistä tai opiskelijan kurinpitoa koskeva asia sekä pysäköintivirhemaksua, rengaslukkoa ja maksun palauttamista koskeva asia) katsonut, että kun jatkovalitusoikeuden rajoitus kohdistuu tarkasti rajattuihin kysymyksiin eikä kielto ole asioiden laatu huomioon ottaen kohtuuttoman laaja tai muodostu oikeusturvan kannalta suhteettomaksi, jatkomuutoksenhakua koskeva kielto ei ole ristiriidassa perustuslain 21 §:n 2 momentin kanssa. Koska turvapaikka-asiaa käsiteltäessä hakijalla on korostunut oikeusturvan tarve (vrt. PeVL 24/2016 vp), ei nopea rajamenettely välttämättä vastaa tilannetta, jossa korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät oikeussuojakeinot voitaisiin tässä asiassa katsoa riittäviksi.

Koska kyse on EU-säädöksestä, johon sovelletaan EU:n perusoikeuskirjaa, tulee varmistua ehdotuksen yhdenmukaisuudesta myös EU:n perusoikeuksien kanssa. Siten myös sovellettavien oikeussuojakeinon piirteet on määritettävä siten, että ne vastaavat perusoikeuskirjan 47 artiklaa, jossa toistetaan tehokasta tuomioistuimen antamaa oikeussuojaa koskeva periaate. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan ei katsota edellyttävän kaksivaiheista muutoksenhakujärjestelmää turvapaikka-asioissa. Unionin tuomioistuin on 28.7.2011 antamassaan tuomiossa Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524) ja 19.6.2018 antamassaan tuomiossa Gnandi (C-181/16, EU:C:2018:465) todennut, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa, luettuna sen 18 artiklaan (oikeus turvapaikkaan) ja 19 artiklan 2 kohtaan (suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa) sisältyvien takeiden valossa, ei edellytetä käsittelyä kahdessa oikeusasteessa, kun on kyse turvapaikkamenettelydirektiivin (2005/85) oikeudesta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin koskevasta 39 artiklasta. Olennaista on vain se, että taataan mahdollisuus saattaa asia käsiteltäväksi lainkäyttöelimessä. Myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa turvattu oikeus saada asiansa käsitellyksi

tuomioistuimessa on katsottu toteutuvan, kun oikeudenmukainen oikeudenkäynti järjestetään vähintään yhdessä oikeusasteessa.

Kansallisessa laissa suoraa jatkomuutoksenhakuoikeutta ei ole, vaan kyse on valitusluvan hakemisesta, jonka saamisen edellytyksiä ulkomaalaislaissa on tiukennettu verrattuna lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019; ”muu erityisen painava syy”). Valituslupahakemuksen tekemisellä ei ole myöskään itsessään lykkäävää vaikutusta päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen, vaan se edellyttää sitä, että korkein hallinto-oikeus tekee välipäätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä.

Koska jäsenvaltioissa on hyvin erilaiset muutoksenhakua koskevat järjestelmät, jotka eivät välttämättä ole edes suoraan verrattavissa, valtioneuvosto pitää ensisijaisena vaihtoehtona ratkaisua, jossa jäsenvaltioille jätettäisiin harkintavaltaa muutoksenhaun järjestämiseksi huomioiden rajamenettelylle säädetty määräaika. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella komission ehdotukseen rajata muutoksenhaku vain ensimmäisen asteen tuomioistuimeen rajamenettelyssä ja jatkaa vielä ehdotuksen tutkimista sen osalta.

Kielteisen päätöksen täytäntöönpano

Muutoksenhaun lykkäävä vaikutus kielteiseen päätöksen täytäntöönpanoon on edelleen pääsääntö myös komission muutetussa ehdotuksessa, vaikka komissio nyt ehdottaakin uusia poikkeuksia tähän pääsääntöön. Uusintahakemusten osalta komissio ehdottaa aiemmasta ehdotuksesta poiketen, että hakijalla ei olisi missään tilanteessa automaattista oikeutta jäädä maahan odottamaan muutoksenhaun lopputulosta. Komissio ehdottaa lisäksi uutena asiana, että tietyissä suojeluaseman poistamisen (hakijalla on ollut suojelua, mutta sen tarve on arvioitu uudelleen) tilanteissa muutoksenhaulla ei olisi automaattista lykkäävää vaikutusta päätöksen täytäntöönpanoon. Hakijalle on kuitenkin ehdotuksen mukaan edelleen taattava oikeus hakea tuomioistuimelta täytäntöönpanon lykkäystä, jos automaattista oikeutta jäädä maahan ei ole. Aikaa pyynnön esittämiseen on oltava vähintään viisi päivää.

Valtioneuvosto tarkastelee huolellisesti komission ehdottamia uusia uusintahakemuksia sekä suojeluaseman lakkauttamisia koskevia poikkeuksia pääsääntöön. Asetusehdotus ei tulisi käytännössä muuttamaan nykyisen ulkomaalaislain säännöksiä täytäntöönpanokieltoa koskevan hakemuksen tekemisestä ja ratkaisemisesta. Myös komission ehdottamien uusien tilanteiden kohdalla hakijalle annetaan aina oikeus hakea täytäntöönpanon kieltoa tuomioistuimelta ja jäädä odottamaan tuomioistuimen päätöstä tähän hakemukseen. Oikeusturvan voidaan katsoa toteutuvan riittävästi myös siten, että henkilöllä on oikeus pyytää täytäntöönpanon lykkäystä, jolloin täytäntöönpano voisi tapahtua vasta tuomioistuimen myönteisen kannan jälkeen. Hakijalla on siis ehdotuksen mukaan kaikissa tilanteissa perustuslain 21 §:n mukainen oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

LIITTEET

Asiasanat	laiton maahanmuutto, maahanmuutto, muuttoliike, turvapaikanhakijat, turvapaikka
Hoitaa	**SM, UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, OM, STM, TEM, VM, VNK, VTV